

VOORSTEL

Dagelijks Bestuur

ONDERWERP	RBP KKE	AGENDAPUNT	E3
DATUM	16 september 2020		
OPENBAAR	ja	BEHANDELD DOOR	J. ten Voorde
REGISTRATIENUMMER	[Registratienummer]	TELEFOONNUMMER	088 256 8369
PORTEFEUILLEHOUDER	John Joosten		

Besluit

[Toelichting]

Advies

Aan het Dagelijks Bestuur wordt gevraagd:

- Het rampbestrijdingsplan KKE vast te stellen
- In te stemmen met de voorstellen voor beantwoording van de zienswijzen.

Samenvatting

Het rampbestrijdingsplan Kernkrachtwerk Emsland (KKE) is door de veiligheidsregio opgesteld voor een incident met de status van een A-object: een (dreigend) stralingsincident in of op het terrein van de kernenergiecentrale Emsland. Het gaat daarbij om de onderdelen van de installatie behorend tot de kerncentrale.

Het KKE is in 1988 in bedrijf genomen en bevat één PWR-eenheid (Pressurized Water Reactor of drukwaterreactor). De centrale kan een netto vermogen leveren van 1,3 MW-elektriciteit. De stillegging van de elektriciteitsproductie door de centrale is gepland voor 31 december 2022. Dit betekent overigens niet dat de risico's op een stralingsongeval daarmee direct verdwenen zijn.

Op grond van lessen uit het verleden, zijn in dit plan ook scenario's opgenomen voor de afhandeling van incidenten met een beperktere omvang en voor ongewone gebeurtenissen waarbij geen sprake is van gevaar voor mens en milieu, maar wel sprake is van maatschappelijk onrust. Dit heeft geleid tot een drietal uitgewerkte scenario's:

- Scenario 1: Er speelt 'iets' rondom KKE
- Scenario 2: Incident in (of op het terrein van) de KKE (geen fysieke effecten in Nederland)
- Scenario 3: Ongeval bij KKE met (dreiging) emissie radioactiviteit (mogelijk fysieke effecten in Nederland).

Per scenario zijn de doelen, rollen en uitgangspunten uitgewerkt.

Het doel van het plan is het voor de acute fase op gestructureerde wijze ordenen van taken, bevoegdheden van de verschillende overheden, hulpdiensten en organisaties die bij een (dreigend) stralingsincident betrokken zijn. Het plan is bedoeld voor operationele en bestuurlijke functionarissen die te maken krijgen met een (dreigend) stralingsincident. Dit plan geeft inzicht in de mogelijke gevolgen bij een (dreigend) stralingsongeval en de belangrijkste aandachtspunten hierbij voor de crisisorganisatie.

De veiligheidsregio heeft een coördinerende taak waar het gaat om dit plan richting de andere veiligheidsregio's liggend in de 100km zone rond KKE. Deze 100 km zone heeft te maken met de voorzorgsmaatregel 'het verstrekken

van jodiumtabletten rondom een kerncentrale aan kinderen onder de 18 en zwangere vrouwen'. De veiligheidsregio's in deze 100 km zone zijn betrokken geweest bij het overleg over de opzet van dit plan en hebben commentaar geleverd op eerdere conceptversies.

Er zijn twee zienswijzen binnengekomen op het plan. Deze worden onder toelichting beantwoord. Deze zienswijzen hebben nauwelijks tot wijzigingen in het plan geleid, wel is een korte nadere toelichting opgenomen met betrekking tot spontane evacuatie.

Toelichting

Het rampbestrijdingsplan heeft conform procedure 6 weken ter inzage gelegen. Op het rampbestrijdingsplan KKE Lingen zijn in die periode een tweetal zienswijzen binnen gekomen, te weten:

- Zienswijze van Greenpeace/Wise
- Zienswijze van de Stichting Vredes- en DuurzaamheidsActiviteiten Netwerkstad (VEDAN).

Hieronder worden de punten uit de zienswijze doorgelopen, wordt aangegeven of dit tot aanpassingen in het plan heeft geleid en wordt een voorstel voor beantwoording gedaan.

Zienswijze VEDAN:

1. Bij een serieus stralingsincident staat de Veiligheidsregio machteloos.

De zienswijze bevat een betoog dat mogelijkheden om effecten bij een serieus incident bij een kerncentrale beperkt zijn. Met vraagt zich af of burgers wel als zelf-redzaam kunnen worden beschouwd en wijst op (spontane) grootschalige evacuatie.

Artikel 1 van de Wet veiligheidsregio's definieert de situatie van een ramp: *Zwaar ongeval of een andere gebeurtenis waarbij het leven en de gezondheid van veel personen, het milieu of grote materiele belangen wordt geschaad en waarbij een gecoördineerde inzet van diensten of organisaties van verschillende disciplines is vereist om de dreiging weg te nemen of de schadelijke gevolgen te beperken.*

Hierin wordt duidelijk dat het doel is om de schade te beperken. Een ongeval bij de KKE heeft inderdaad grote gevolgen, de inzet zal er dan ook op gericht zijn op de schade zo beperkt mogelijk te houden en dit zoveel mogelijk via plan vooraf voor te bereiden. Dit blijkt ook uit de doelstelling van het RBP.

In het plan staan de voorbereidingen en maatregelen beschreven van de eerste 24 uur. Het advies voor Twente is in deze fase om te schuilen en niet planmatig te evacueren. We realiseren ons uiteraard dat evacuatie één van de maatregelen is die in de 20 km rondom de kerncentrale wordt geadviseerd. Daarnaast houden we zeker rekening met een spontane evacuatie van zowel mensen uit Duitsland als vanuit Twente. De veiligheidsregio is hier op voorbereid en zal dit ook zeker faciliteren en in goede banen leiden. Dit is een regulier proces voor de hulpdiensten.

In Duitsland is in regelgeving vastgelegd dat Landkreisen in de nabijheid in staat moeten zijn tot evacuatie van de bevolking:

- Voor het gebied in een straal van 5 km rond de kerncentrale (Zentralzone) binnen 6 uur;
- Voor het gebied in een straal van 5-20 km rond de kerncentrale (Mittelzone) binnen 24 uur, eventueel alleen benedenwinds
- Buiten de 20 km zone worden geen evacuatiemaatregelen voorbereid

In de zogenaamde harmonisatie-afspraken tussen Nederland en de buurlanden is vastgelegd dat in principe afgekondigde operationele maatregelen in het bronland zullen worden gevolgd. Omdat de 20 km straal rond de kerncentrale Emsland niet over Nederlands grondgebied valt bestaat er voor Nederlandse overheden geen verplichting om deze maatregel voor te bereiden.

Uiteraard houden wij rekening met een spontane evacuatie vanuit Duitsland en vanuit Twente.

Bij een eventuele (spontane) evacuatie worden processen binnen bevolkingszorg opgestart. Bij de opvang van mens en dier zal met name bij een evacuatie de stralingscontrole een rol spelen. In een latere fase kunnen ook nog de diverse andere processen van bevolkingszorg aan het onderwerp ten behoeve voor evacueren worden toegevoegd. Om de evacuatie zo goed mogelijk te organiseren is het verstandig om de processen van alle betrokken partners multidisciplinair op elkaar af te stemmen. Dit gebeurt door het "evacuatieteam" te formeren. Het evacuatieteam functioneert onder de procesverantwoordelijkheid van de algemeen commandant bevolkingszorg, die ook zitting

neemt in het (I)ROT. De taak van het evacuatieteam is het coördineren van de uitvoering van de evacuatie. Dit betreft regulier werk van de crisisorganisatie.

Naar aanleiding van een (dreigend) stralingsincident zal zeer waarschijnlijk een spontane evacuatie ontstaan. Dit kan de gecoördineerde activiteiten voor de uitvoering van een evacuatie (verkeerscontrole toe- en afvoer routes) en de controle op de algehele situatie belemmeren. Het kan tevens tot een ongewenste blootstelling van het publiek aan ioniserende straling leiden. Hier dient rekening mee gehouden te worden. Via een goede communicatie kan sturing van deze groep worden gegeven.

2. De bron zal aangepakt moeten worden

De zienswijze betoogt dat de kerncentrale onmiddellijk moet sluiten en dat de VR Twente de exploitant en Duitse overheid daartoe moeten oproepen.

Dit betreft een rampbestrijdingsplan voor een A-object dat in Duitsland staat. De Duitse overheid en de exploitant zijn in deze dan ook verantwoordelijk voor de bronbestrijding. Wij richten ons als veiligheidsregio op de effecten. Uiteraard zijn er daarbij afspraken met Duitsland over alarmering, informatieuitwisseling en verlenen van bijstand. Hiervoor zijn generieke afspraken gemaakt (en derhalve niet opgenomen in dit rampbestrijdingsplan). Waar er specifieke afspraken zijn is het wel in onderdeel van het plan.

Het is niet aan de veiligheidsregio Twente om de exploitant of Duitse autoriteiten op te roepen te vragen de KKE eerder te sluiten dan gepland en dit maakt ook geen onderdeel uit van dit plan.

3. Advanced Nuclear Fuels ANF) zou ook als A-object gecatalogiseerd moeten worden

De zienswijze betoogt dat het bedrijf ANF dat in de buurt ligt van KKE ook als A-object moet worden aangewezen en moet worden meegenomen in de rampbestrijdingsplannen van de VR.

Het voorliggende plan gaat over het KKE en niet over ANF. KKE is via de Kernenergiewet en het Nationaal Crisisplan Stralingsincidenten aangewezen als A-object hetgeen betekent dat er door de VR een rampbestrijdingsplan moet worden opgesteld. De aanwijzing en typering van objecten in het kader van de kernenergiewet is geen taak van de veiligheidsregio. Een belangrijke afweging is of een incident bij het object kan leiden tot effecten buiten de inrichting (en in dit geval tot effecten op Nederlands grondgebied).

Met betrekking tot ANF kunnen we het volgende melden. Er is door de veiligheidsregio onderzocht of een ongeval bij ANF tot fysieke effecten kan leiden in Twente. Dit blijkt niet het geval. Uiteraard, die ervaring is er ook, kan het wel leiden tot maatschappelijk onrust. Dan gebruikt de VRT de scenario's 1 of 2 uit dit plan. In dit plan is bewust gekozen voor het uitwerken van 3 scenario's. In 'formele' zin gaat dit rampbestrijdingsplan over het maximale scenario: (dreiging van) een daadwerkelijke emissie van radioactieve stoffen vanuit het KKE. Gelet op eerdere voorvallen, zoals in december 2018 bij ANF, die impact kunnen hebben op de samenleving is de voorbereiding breder opgepakt en zijn er drie getrapte scenario's uitgewerkt.

Zienswijze Greenpeace/Wise

1. Het plan zou breder moeten kijken dan allen KKE.

Dit rampbestrijdingsplan is gericht op dit A-object KKE Lingen zoals aangewezen in de Kernenergiewet en het Nationaal Crisisplan Stralingsincidenten. In 'formele' zin gaat dit rampbestrijdingsplan over het maximale scenario: (dreiging van) een daadwerkelijke emissie van radioactieve stoffen vanuit het KKE. Gelet op eerdere voorvallen, groot of klein, die impact kunnen hebben op de samenleving is de voorbereiding breder opgepakt en zijn er drie getrapte scenario's uitgewerkt voor incidenten rondom het KKE. Andere genoemde locaties hebben afzonderlijke planvorming (Urenco Almelo) of hebben qua aard en ligging bij incidenten naar verwachting geen fysieke effecten op Nederlands grondgebied.

Daarnaast is de crisisorganisatie VRT breder en generiek voorbereid op mogelijke crisistypen.

2. Om vertraging te voorkomen zou er van tevoren moeten worden gekeken welk beroep op Nederland wordt gedaan bij de bronbestrijding.

Er zijn afspraken met Duitsland over het verlenen van bijstand. Deze afspraken zijn generiek en zijn niet specifiek voor dit plan gemaakt en derhalve niet opgenomen in dit plan.

3. Uitsluiten terrorisme

Dit plan is gericht op de acute maatregelen in de eerste 24 uur om waar mogelijk schade te voorkomen en effecten te bestrijden. Voor die schadebeperking en effectbestrijding maakt de oorzaak niet uit. Terecht is de constatering dat de context terrorisme de crisisbeheersing ook bij een incident bij KKE complexer maakt. Voor terrorisme is er op landelijke schaal en binnen de VR specifieke voorbereiding .

De redactie van deze passage is in het plan aangepast.

4. Verantwoordelijk verspreidingsgegevens

Het RIVM geeft, als onderdeel van het Crisis Expert Team-straling en nucleair, een duiding aan meetresultaten en verspreidingsgegevens. Hierover hebben zij uiteraard contact met hun Duitse collega's. De veiligheidsregio geeft op basis van het advies van het CET-sn zelf ook een duiding van de situatie.

5. Meer nadruk en aandacht voor blootstelling aan I-131

De Veiligheidsregio Twente voert het landelijke beleid uit ten aanzien van jodiumprofylaxe.

6. Er is geen duidelijke coördinatie van communicatie met regionale en landelijke burgerinitiatieven voorzien.

Het betreft hier een plan voor de eerste acute fase. Hierin ligt de nadruk op het zo snel als mogelijk geven van procesinformatie en waar mogelijk feitelijke informatie richting publiek en pers. Waar mogelijk wil zeggen: 'indien bekend'. Crisis en rampen kenmerken zich in de acute fase in het ontbreken van feitelijke informatie. De veiligheidsregio zal hier via publieke kanalen over communiceren. Het is niet aan de Veiligheidsregio Twente om in die fase actief contact te zoeken met bijvoorbeeld milieuorganisaties. Wanneer organisaties een specifieke vraag hebben, kunnen zij deze uiteraard stellen aan de veiligheidsregio.

7. Meer rekening houden met effecten op de lange termijn

Dit rampbestrijdingsplan is gericht op de eerste acute fase na een ongeval. We realiseren ons zeker dat een ongeval bij KKE ook op lange termijn grote gevolgen heeft. Zoals voor elke ramp of crisis wordt er dan ook al in de acute fase gestart met het maken van een plan van aanpak nafase waarin de lange termijn aan de orde komt.

8. Voorbereiding evacuatie

In het plan staan de maatregelen beschreven van de eerste 24 uur. Het advies voor Twente is in deze fase schuilen en niet evacueren. We realiseren ons uiteraard dat dit wel een van de maatregelen is die in de 20 km rondom de kerncentrale wordt geadviseerd. Daarnaast houden we zeker rekening met een spontane evacuatie van zowel mensen uit Duitsland als vanuit Twente. De veiligheidsregio faciliteert dit om en in zoveel mogelijk in goede banen leiden. Dit is een regulier proces voor de hulpdiensten.

In het plan staan de voorbereidingen en maatregelen beschreven van de eerste 24 uur. Het advies voor Twente is in deze fase om te schuilen en niet planmatig te evacueren. We realiseren ons uiteraard dat evacuatie één van de maatregelen is die in de 20 km rondom de kerncentrale wordt geadviseerd.

In het plan staan de voorbereidingen en maatregelen beschreven van de eerste 24 uur. Het advies voor Twente is in deze fase om te schuilen en niet planmatig te evacueren. We realiseren ons uiteraard dat evacuatie één van de maatregelen is die in de 20 km rondom de kerncentrale wordt geadviseerd. Daarnaast houden we zeker rekening met een spontane evacuatie van zowel mensen uit Duitsland als vanuit Twente. De veiligheidsregio is hier op voorbereid en zal dit ook zeker faciliteren en in goede banen leiden. Dit is een regulier proces voor de hulpdiensten.

In Duitsland is in regelgeving vastgelegd dat Landkreisen in de nabijheid in staat moeten zijn tot evacuatie van de bevolking:

- Voor het gebied in een straal van 5 km rond de kerncentrale (Zentralzone) binnen 6 uur;
- Voor het gebied in een straal van 5-20 km rond de kerncentrale (Mittelzone) binnen 24 uur, eventueel alleen benedenwinds
- Buiten de 20 km zone worden geen evacuatiemaatregelen voorbereid

In de zogenaamde harmonisatie-afspraken tussen Nederland en de buurlanden is vastgelegd dat in principe afgekondigde operationele maatregelen in het bronland zullen worden gevolgd. Omdat de 20 km straal rond de kerncentrale Emsland niet over Nederlands grondgebied valt bestaat er voor Nederlandse overheden geen verplichting om deze maatregel voor te bereiden.

Uiteraard houden wij rekening met een spontane evacuatie vanuit Duitsland en vanuit Twente.

Bij een eventuele (spontane) evacuatie worden processen binnen bevolkingszorg opgestart. Bij de opvang van mens en dier zal met name bij een evacuatie de stralingscontrole een rol spelen. In een latere fase kunnen ook nog de diverse andere processen van bevolkingszorg aan het onderwerp ten behoeve voor evacueren worden toegevoegd. Om de evacuatie zo goed mogelijk te organiseren is het verstandig om de processen van alle betrokken partners multidisciplinair op elkaar af te stemmen. Dit gebeurt door het "evacuatieteam" te formeren. Het evacuatieteam functioneert onder de procesverantwoordelijkheid van de algemeen commandant bevolkingszorg, die ook zitting neemt in het (I)ROT. De taak van het evacuatieteam is het coördineren van de uitvoering van de evacuatie. Dit betreft regulier werk van de crisisorganisatie.

Naar aanleiding van een (dreigend) stralingsincident zal zeer waarschijnlijk een spontane evacuatie ontstaan. Dit kan de gecoördineerde activiteiten voor de uitvoering van een evacuatie (verkeerscontrole toe- en afvoer routes) en de controle op de algehele situatie belemmeren. Het kan tevens tot een ongewenste blootstelling van het publiek aan ioniserende straling leiden. Hier dient rekening mee gehouden te worden. Adequate communicatie draagt bij aan sturing op dit spontane proces

Bij grotere evacuatiestromen richting Nederland zal de coördinatie betreffende verkeersmanagement en grootschalige opvangmogelijkheden op nationaal niveau plaats moeten vinden (NCC en LOCC) op basis van een verzoek tot bijstand van de Duitse deelstaat- of federale autoriteiten.

De redactie van deze passage is in het plan aangepast

9/10. Transparantie in communicatie

In de acute fase is de communicatie vanuit de VRT erop gericht de samenleving zo snel en goed mogelijk te informeren over de feitelijke situatie, deze situatie te duiden en een handelingsperspectief te bieden. Crisis en rampen kenmerken zich in de acute fase in het ontbreken van feitelijke informatie. Het zo snel als mogelijk verstrekken van procesinformatie over o.a. de aanpak van de situatie zorgt ervoor dat de samenleving "geïnformeerd wacht" tot de feitelijke informatie beschikbaar is, dit vermindert onrust.

Communicatie draagt bij aan het overall doel om onrust te voorkomen of beperken. Transparantie en openheid zijn hierbij uitgangspunten. Waarbij transparantie tot doel heeft de samenleving te voorzien van de feitelijke informatie inclusief een duiding zodat de samenleving goed geïnformeerd is en er een concreet handelingsperspectief geboden wordt. Dit voorkomt of beperkt onrust in de samenleving.

11. HERCA richtlijnen

De veiligheidsregio Twente hanteert de Nederlandse richtlijnen. Wij realiseren ons dat er verschillen zijn met Duitsland. Dit plan beschrijft echter het kader waarin de veiligheidsregio Twente binnen de Nederlandse contact optreedt. Wij laten ons hierin adviseren door het Crisis Expert Team Straling en Nucleair (CET-SN) waarin verschillende kennisinstituten in vertegenwoordigd zijn.

12. Meetnetwerk

Interpretatie van de metingen ontvangt de VRT van het Crisis Expert Team –Stralings en Nucleair (Cet-sn). Hierin zijn verschillende kennisinstituten vertegenwoordigd waaronder het RIVM en het Radiologisch en Gezondheidskundig Expertise Netwerk (RGEN). Het Nationaal Responsplan Stralingsincidenten vormt hiervoor het kader. In de acute fase is de communicatie vanuit de VRT erop gericht publiek en pers zo snel en goed mogelijk te informeren over de feitelijke situatie, deze situatie te duiden en een handelingsperspectief te bieden. Transparantie en openheid over de door het Cet-sn bij de VRT aangeleverde duiding van de meetgegevens is hier onderdeel van. Het zijn van een communicatieknooppunt voor particuliere meetinitiatieven is hierbij geen taak voor de VRT.

13. Coördinatie met het RIVM

Het RIVM is onderdeel van het Crisis Expert Team Straling en nucleair. We ontvangen hiervan een advies via onze vraagregisseur. Onze vraagregisseur is de operationeel leider.

14. Spontane Evacuatie

In het plan staan de maatregelen beschreven van de eerste 24 uur. Het advies voor Twente is in deze fase schuilen en niet evacueren. We realiseren ons uiteraard dat dit wel een van de maatregelen is die in de 20 km rondom de kerncentrale wordt geadviseerd. Daarnaast houden we zeker rekening met een spontane evacuatie

van zowel mensen uit Duitsland als vanuit Twente. De veiligheidsregio is hier op voorbereid en zal dit ook zeker faciliteren en in goede banen leiden.. Dit is een regulier proces voor de hulpdiensten.

Zie punt 8 voor een verdere toelichting.

15. Beroepsmatige blootstelling aan straling

VRT onderschrijft de opmerking dat een dergelijke blootstelling met een zo'n groot mogelijke terughoudendheid moet gebeuren.

Het betreft overigens een hypothetische situatie, omdat de directe bronbestrijding niet door de veiligheidsregio Twente plaatsvindt. Het effectgebied kent deze waarden niet. Mocht dit wel plaatsvinden houden wij ons aan de Nederlandse regels m.b.t. beroepsmatige blootstelling.

16. Informatieverstrekking

Ons doel bij informatieverstrekking is niet om alle meetwaarden, bronschattingen en technische complicaties zo één op één te delen. Ons doel is om de samenleving te informeren over de feitelijke situatie, deze situatie te duiden en een handelingsperspectief te bieden. Dit om onrust te voorkomen, schade te beperken en nazorg en herstel te bieden. Daarbij heeft de samenleving veel meer aan een duiding van de situatie met een duidelijk handelingsperspectief. Dit doen wij uiteraard op advies van het Crisis Expert Team- straling en nucleair.

17. Evaluatie Duitsland bij scenario 1

Indien er sprake is van een incident waarvan een evaluatie wordt opgesteld door de Duitse overheid ontvangen wij deze van onze Duitse collega's. Vaak betreft het hier echter zogenoemde 'non-incidenten', die hier in Twente mogelijk leiden tot maatschappelijk onrust. Vrijwel nooit wordt hiervan door Duitsland een evaluatie opgesteld.

18. Vergaande maatregelen opnemen in plan nafase

Dit rampbestrijdingsplan is gericht op de eerste acute fase na een ongeval. We realiseren ons zeker dat een ongeval bij KKE ook op lange termijn grote gevolgen heeft. Zoals voor elke ramp of crisis wordt er dan ook al in de acute fase gestart met het maken van een plan van aanpak nafase. Ook over de dan te nemen maatregelen ontvangen wij advies van het Crisis Expert Team- straling en nucleair.

Bijlage(n)

- Rampbestrijdingsplan KKE inclusief communicatieboodschappen

Vervolgprocedure

OR	nee
GO	nee
Algemeen bestuur	ja
Anders	[...]

Communicatie	ja
--------------	----

Toelichting:

☐ Persbericht	☒ Website	☒ Overig, nl. aankondiging in publicatieblad
☐ Persgesprek	☐ Advertentie	
☐ Intranet	☐ Digitale Nieuwsbrief	